

Seresta ja Tomppa ovat uudet tärkkelysperunalajikkeet

Arjo Kangas, MTT ja Anne Rahkonen, Perunantutkimuslaitos

Tärkkelysperunan viljelyyn on tulossa kaksi uutuuslajiketta: satoisa, melko myöhäinen Seresta ja aikaisiin nostoihin sopiva kotimainen Tomppa.

Tärkkelysperunan tuotanto on sopimustuotantoa, joka keskittyy perunatärkkelystehtaiden lähiympäristöön. Viime vuonna viljelystä 8 800 hehtaarin tärkkelysperuna-alasta valtaosa oli Etelä-Pohjanmaalla ja Satakunnassa. Etelä-Pohjanmaalla on kolme tärkkelysperunaa jalostavaa tehdasta ja Satakunnassa yksi.

Tärkkelysperunan viljelyssä on valtalajikkeena pitkään ollut Saturna. Sen osuus viljelystä oli viime vuonna 46 %. Posmon viljelyala on viime vuosina hieman kasvanut ja sen osuus oli viime vuonna 24 %. Näiden lisäksi viljellään lähinnä Satakunnassa myöhäistä Kardalia ja Etelä-Pohjanmaalla varhaisnostoihin sopivaa Hjan Tanua. Muut lajikkeet eivät ole tärkkelystuotannossa tärkeitä. Esimerkiksi Ute-lajike on väistynyt viljelystä lähes kokonaan.

Seresta on tärkkelyspitoinen uutuus

Serestan perunassa on enemmän tärkkelystä kuin meillä nykyään viljellyissä lajikkeissa. Seresta on Posmoa ja Saturnaa hieman myöhäisempi, mutta kuitenkin Kardalia aikaisempi.. Myöhäisyytensä puolesta se sopii erinomaisesti viljeltäväksi Satakunnassa, mutta myös Pohjanmaalla.

Seresta on syövän, keltaperuna-ankeroisen ja myös valkoperuna-ankeroisen kestävä. Se kestää myös rupea suhteellisen hyvin, lähes yhtä hyvin kuin Saturna. Kokeissa Serestan mukula on voittanut herkästi käsittelystä.

Maltokaariviroosin oireita Seresta näyttää saavan kaikista meillä testatuista lajikkeista herkimmin.

Seresta on hollantilainen lajike, joka on otettu EU:n lajikeluetteloon vuonna 1996.

Tomppa sopii aikaisiin nostoihin

Tomppa (Bor 95019) on kotimainen, Boreal Kasvinjalostus Oy:n lajike. Tompan tärkkelyspitoisuus ja -sato ovat hieman heikompia kuin Saturnan eikä se lienekään kilpailukykyinen pääsatokauden nostoissa. Aikaisilla nostoilla voidaan pidentää tehtaiden käyntikautta ja nostokautta viljelyksillä. Tässä Tompalla voi olla oma roolinsa. Tomppa on Saturnaa aikaisempi, mutta kuitenkin hieman Hjan Tanua myöhäisempi lajike.

Tomppa osallistui virallisiin lajikekokeisiin vuosina 2000–2002. Näistä viime kesän loppu oli poikkeuksellisen lämmin.

Helteessä Tomppa ei pärjännyt lainkaan sadontuottajana myöhäisille lajikkeille. Kasvukausina 2000 ja 2001 Tomppa oli selvästi kilpailukykyisempi.

Tomppa on syövä ja keltaperuna-ankeroisen kestävä.

Ruvenkestävyys on Saturnaa heikompi. Kokeissa mukulassa on ollut enemmän korkkihalkeamia kuin Saturnassa, mutta onttoja mukuloita on ollut selvästi vähemmän.

Maltokaariviroosin oireet eivät näy Tompan mukulassa juuri ollenkaan.

Syrjäytykö Saturna?

Suomessa tärkkelysperunan tuotanto on nojannut jo yli kaksikymmentä vuotta Saturnaan. Muualla se on jo kauan sitten väistynyt viljelystä. Saturnalle on ollut vaikeaa löytää korvaajaa. Keskieurooppalaiset tärkkelysperunalajikkeet ovat yleensä meidän oloihimme liian myöhäisiä. Aikaisuuden ja runsaan tärkkelyssadon yhdistäminen samaan lajikkeeseen on taas erittäin vaikea tehtävä kasvinjalostukselle.

Tämänvuotiset lajikeuutuudet näyttävät sopivan viljelyyn.

Varsinkin Seresta tuottaa tärkkelystä enemmän kuin nykyajikkeet. Lopullisesti lajikkeiden sopivuus meille selviää vasta käytännön viljelykokemusten myötä. Lajikkeesta pitäisi pystyä tuottamaan meidän oloissamme tervettä, sopivan kokoista käyttösiementä taloudellisesti.

Tärkkelysperunasadon tulisi myös säilyä välivarastossa.

Seresta ja Tomppa pääsevät nyt käytännön viljelyn testiin.

Lisätietoja: arjo.kangas@mtt.fi

puh. (06) 474 6401

Tärkeimmät tärkkelysperunalajikkeet aikaisuusjärjestyksessä. Viralliset lajikekokeet 1995–2002.

Lajike	Tärkkelyssato		Tärkkelys %	Mukula- sato kg/ha	Terveiden mukuloiden osuus %	Kasvuaika 1-9 1=myöhäinen 9=aikainen
	kg/ha	suhdeluku				
Hjan Tanu	6300	85	17,8	35,6	45,0	4,6
Tomppa	7090	95	17,4	41,3	47,3	3,9
Saturna	7420	100	18,4	40,7	54,6	3,7
Posmo	8200	110	20,7	39,2	48,9	3,1
Seresta	8670	117	21,0	40,9	45,1	2,7
Kardal	8820	119	20,1	43,6	45,7	2,4